

Henk ten Hoopen: Waarheid of overtuiging niet makkelijk te onderscheiden.

Henk ten Hoopen liet in het Zincafé van 23 mei 2022 een imposante serie voorbeelden zien van hoe de menselijke waarneming in de fout kan gaan. Het begon met een serie visuele illusies, maar ten Hoopen illustreerde ook hoe je een andere klank gaat horen op het moment dat in een filmpje van een herhaald uitgesproken woord de stand van de lippen verandert.

Freud was degene die als eerste de rol van het onderbewustzijn benadrukte. Inmiddels blijkt uit veel onderzoek dat je complexe beslissingen veelal op intuïtie neemt. De rationele argumenten zoek je er later bij. Evolutionair gezien is dat begrijpelijk. Je kunt in een bedreigende situatie maar beter meteen wegvlugten dan de tijd nemen om eerst alles af te wegen. Het tijdverlies kan je fataal worden.

Je neemt nooit alle details waar, je focust op wat in een specifieke situatie belangrijk lijkt. Je herinnering kan dus afwijken van de werkelijkheid. Hou daar rekening mee als je een situatie beschrijft.

Daarbij komt ook nog het kloofinstinct, de neiging om in je waardeoordeel alles in tegenstellingen te rangschikken. Goed en fout, rijk en arm, hoort bij ons, hoort niet bij ons. Daarmee vermindert de objectiviteit.

In het tweede deel van zijn verhaal legde ten Hoopen de nadruk op cultuurverschillen. Cultureel bewustzijn helpt om efficiënt te communiceren. Je veronderstelt veel dingen als bekend. Maar pas op. Wat voor jou belangrijk is, kan sterk verschillen van datgene waar je Aziatische gespreksgenoot waarde aan hecht. Neem bijvoorbeeld het aspect van voorkomen van gezichtsverlies. Pak in het Verre Oosten daarom een cadeautje nooit meteen uit.

Poneer je opinies niet te absoluut, blijf open staan voor de mogelijkheid dat je het, ongewild, bij het verkeerde eind hebt. Die houding kan heel wat conflicten voorkomen, was de wijze les waarmee de bezoekers van het Zincafé theater De Tuin verlieten.